

BÖLÜM 1

Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri

Hande ŞİRİN¹

GİRİŞ

Bu kitap bölümünde sizlere okul öncesi dönem çocuğunun (0-6 yaş) gelişim özelliklerini anlatmak istedik. Erken çocukluk dönemi olarak da isimlendirilen okul öncesi dönemin çocuğun gelişiminde çok önemli rolü bulunmaktadır. Bu dönem, çocuğun büyüme ve gelişmesinin en hızlı olduğu, dil becerileri, yürüme, koşma gibi motor becerilerin kazanıldığı, ebeveyn, çocuk ve çevre arasındaki sosyal iletişim becerilerinin temellerinin atıldığı bir dönemdir. Bu nedenle bu dönemin özelliklerini iyi bilmek, gelişim alanlarında gerçekleşebilecek olası gecikmeleri fark etmek ve uygun müdahalelerde bulunabilmek için sizlere bu bölümü hazırlamak istedik. Amaçlarımız; siz sevgili annelere ve babalara bu döneme ait olan gelişim basamaklarını anlatmak, çocukların dil, motor, sosyal-duygusal ve bilişsel becerilerini artırabilecek etkinlik önerilerinde bulunmak ve aklınıza gelebileceğini düşündüğümüz sorulara yanıt bulabilmenizi sağlamaktır. Elbette ki tüm sorularınızın yanıtını burada bulamayabilirsiniz. Bu nedenle çocuğunun gelişiminde olası bir gecikmeden şüphelendiğiniz durumlarda bir çocuk-ergen ruh sağlığı uzmanına danışmanızı öneririz.

GELİŞİM NEDİR?

Gelişim; bir organizmanın dölleme süreci ile başlayarak duygusal, sosyal, bedensel, bilişsel ve dilsel alanlarda özgün şartlarla tanımlanan en son aşamaya

¹ Uzm. Dr., SBÜ Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Kliniği
handetoroslu@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-2159-523X

Çocukların Sosyal Duygusal Gelişimlerini Desteklemek İçin Neler Yapılabilir?

Oyun, çocukların büyüme ve gelişme sürecinin yaşamsal bir bölümüdür. Çocuklar oyunlar sayesinde problemlere çözüm bulmayı, etkili iletişim kurmayı, stresle baş edebilmeyi ve sosyal çevreye uyum sağlamayı öğrenirler. Aynı zamanda oyun aracılığı ile çocukların kendilerine olan güvenleri gelişir. Sevme, sevilme, bir gruba dahil olma gibi duygusal ve sosyal ihtiyaçları karşılanır. Oyun, çocukların benlik gelişimlerini ve sosyalleşmelerini destekler. Oyun, çocukların yalnızca sosyal-duygusal gelişimleri için değil, bilişsel gelişimleri içinde önemli yarar sağlar. Bu nedenle çocukların akranları ile oyun kurabilecekleri çevrenin oluşturulması, bunun yanı sıra ebeveynlerin çocukları ile oyun kurmaları önemlidir.

Ebeveynler çocuklarının girişimciliğini desteklemeli, çevrelerini keşfetmeleri için özgürlük tanımalıdır. Bu süreçte küçük çocuklar çok fazla hata yapacaklar, döküp saçacaklardır. Ancak çocuklarda yüksek düzeyde suçluluk ve kaygı gelişmesini önlemek için eleştirilerin en alt seviyede olması faydalı olabilir.

KAYNAKLAR

1. Aksoy, P. ve Baran, G. (2019) Dil Gelişimi. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I* (2. baskı) içinde (267-294). Ankara: Anı Yayıncılık.
2. Aksoy, P. ve Baran, G. (2020) Dil Gelişimi. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II* (2. baskı) içinde (142-171). Ankara: Anı Yayıncılık
3. Ayrancı, B. B. (2018). 0-12 Yaş Dil Gelişimi Uygulamaları ve Yapılması Gerekenler. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 13-34.
4. Bee, H. ve Boyd, D. (2020). *Çocuk Gelişim Psikolojisi* (6. basım). (O. Gündüz, Çev.). İstanbul: Kaktüs Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 2007).
5. Berk, L.E. (2018). *Bebekler ve Çocuklar Doğum Öncesinden Orta Çocukluğa* (7. baskı). (N.I. Erdoğan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi 2012).
6. Didin, E., Akyol, A.K. (2019). Bilişsel Gelişim. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I* (2. baskı) içinde (239- 266). Ankara: Anı Yayıncılık.
7. Didin, E., Akyol, A.K. (2020). Bilişsel Gelişim. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II* (2. baskı) içinde (109-141). Ankara: Anı Yayıncılık.
8. Ersan, Ş. (2017). Okul Öncesi Çocuklarının Gelişimsel Özellikleri ve Temel İhtiyaçları. Z. Şahin (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş* içinde (s.119-141). Ankara: Eğitim Kitap.
9. Gizir, Z. (2019). Motor Gelişim. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I* (2. baskı) içinde (s. 197-238). Ankara: Anı Yayıncılık.
10. Gizir, Z. (2020). Motor Gelişim. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II* (2. Baskı) içinde (s. 84-108). Ankara: Anı Yayıncılık.
11. Kasten, H. (2017). *0-3 Yaş Çocuk Gelişimi & Gelişim Psikolojisinin Temel Esasları -I-* (4. baskı). (O. Emre, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi 2013).
12. Koçyiğit, S., Tuğluk, M.N. ve Kök, M. (2007). Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(16), 324-342.

13. Küçükdoğan, A.G., Keleş, S. (2019). Sosyal Duygusal Gelişim. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I* (2. baskı) içinde (317- 362). Ankara: Anı Yayıncılık.
14. Küçükdoğan, A.G., Keleş, S. (2020). Sosyal Duygusal Gelişim. A. K. Akyol (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II* (2. baskı) içinde (197-243). Ankara: Anı Yayıncılık.
15. Santrock, J.W. (2021). *Çocuk Gelişimi* (14. baskı). (A. Güre, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal çalışma basım tarihi 2013).
16. Senemoğlu, N. (2020). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim* (27. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
17. Şahin, S. (2014). Bebeklik Döneminde Motor Gelişim. *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 1*. (1. baskı) içinde (s.121-146). Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
18. Şengül, E.A., Yükselen, A.İ. (2014). Bebeklikte Sosyal ve Duygusal Gelişim. *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 1*. (1. baskı) içinde (s.185-203). Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
19. Yörükoğlu, A. (2006). *Çocuk Ruh Sağlığı* (28. baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.